Vint empreses dels Països Catalans s'embutxaquen 32.000 milions d'euros en sis anys de crisi

La majoria de les grans empreses dels Països Catalans segueix amb beneficis milionaris malgrat la Gran Depressió. Les 20 empreses amb més èxit s'han emportat en els últims sis anys de crisi econòmica més de 32.000 milions d'euros de beneficis. Gas Natural, Abertis i CaixaBank encapçalen el rànquing del 'Top 20'. Tot i els números verds, moltes d'aquestes grans empreses no s'han escapat dels acomiadaments i algunes tenen filials en paradisos fiscals. Mentrestant, la desigualtat augmenta: l'atur a Catalunya segueix entorn del 20%, la taxa de risc de pobresa s'ha enfilat fins al 21% dels catalans i el 10% de les famílies pateix pobresa energètica.

Marc Font / @marcfontribas

La majoria de les grans empreses dels Països Catalans segueix amb beneficis milionaris malgrat la Gran Depressió. Les 20 empreses amb més èxit s'han emportat en els últims sis anys de crisi econòmica més de 32.000 milions d'euros de beneficis. Gas Natural Fenosa, Abertis i CaixaBank encapçalen el rànquing del 'Top 20'. Tot i els números verds, moltes d'aquestes grans empreses no s'han escapat dels acomiadaments i algunes tenen filials en paradisos fiscals. Mentrestant, la desigualtat augmenta: l'atur a Catalunya segueix entorn del 20%, la taxa de risc de pobresa s'ha enfilat fins al 21% dels catalans i el 10% de les famílies pateix pobresa energètica.

El primer trimestre de l'any és època de tancament de comptes i de presentació de resultats anuals per a la majoria de les grans empreses. I, si hem de fer cas dels números d'enguany, la crisi sembla que ja és història per a algunes de les principals companyies dels Països Catalans. **CaixaBank** va guanyar el 2015 un 31,4% més que el 2014, **Grífols** va millorar els números verds en un 13,2%, el **Banc Sabadell** gairebé els va doblar (un 90,6%) i **Abertis** va triplicar guanys. Des del 2010, les 20 empreses dels Països Catalans amb més beneficis han acumulat uns guanys de 32.650 milions d'euros, una xifra que augmentarà encara més, ja que fins ara només vuit de les corporacions han fet públics els comptes de 2015.

Per a les corporacions, el pitjor any de la sèrie analitzada va ser el 2012, quan el benefici acumulat va ser de 'només' 4.560 milions, mentre que **el de més guanys va ser el 2015, amb 6.686**. Quan finalitzi la presentació de resultats, la xifra serà més elevada, ja que fins ara només 10 companyies han fet públics els comptes del darrer curs. I aquestes corporacions (Gas Natural Fenosa, Abertis, CaixaBank, el Banc Sabadell, Mercadona, Grífols, el Grup Catalana Occidente, Almirall, Vueling i Cementos Molins) conjuntament **han millorat el benefici en un 34,6% respecte al 2014**. Mentre que del 2010 al 2012 els resultats van caure —tot i que es mantenien guanys enormes—, des de fa

tres anys no han deixat de créixer a un ritme notable.

I quines són les empreses amb més beneficis dels Països Catalans? **Les tres primeres són Gas Natural Fenosa (8.376 milions entre el 2010 i el 2015), Abertis (5.576) i CaixaBank (4.432)**. Tant la gasista com la companyia d'infraestructures tenen l'entitat financera com a accionista de referència i, per tant, formen part de l'enorme imperi que dirigeix Isidre Fainé des de l'avinguda Diagonal. En quart lloc hi ha la cadena de supermercats valenciana **Mercadona**, amb gairebé 3.050 milions de guanys. El Banc Sabadell (2.021), Grífols (1.770), **Cirsa** (1.538 milions sense comptar-hi el 2015) i **Catalana Occidente** (1.481) són les altres companyies que superen els 1.000 milions en guanys des del 2010. Al rànquing, que s'ha elaborat a partir de les memòries corporatives de les empreses cotitzades i de les dades presentades al Registre Mercantil per a la resta, no hi figuren algunes de les corporacions més grans del país, com ara FCC —amb seu a Barcelona—, el grup Planeta o la siderúrgica Celsa, com a conseqüència dels mals resultats acumulats els darrers anys, la majoria tancats amb pèrdues.

Més atur i salaris més baixos

El 2007, el darrer any abans de l'expansió global de la crisi i de l'explosió de la bombolla immobiliària, aquestes mateixes 20 empreses van acumular guanys de 6.696 milions, una xifra que no hauran assolit fins al 2015, quan de ben segur s'hauran assolit més de 7.000 milions de números verds. Per tant, en línies generals ja es mouen en nivells precrisi, fins i tot tenint en compte la inflació acumulada en els darrers vuit anys, que és del 8,0% al País Valencià, del 9,3% a les Illes i de l'11,1%, segons l'Institut Nacional d'Estadística. Ara bé, les oscil·lacions en funció del sector són importants. Les **entitats financeres**, per exemple, **tenien uns guanys superiors el 2007 que no pas ara** —CaixaBank va guanyar 2.488 milions fa vuit anys i 814 el 2015; el Sabadell ha passat de 782,3 el 2007 a 708,4 l'any passat. I el 2012 va ser el seu any negre, amb els pitjors resultats dels dos gegants financers del país en tota aquesta sèrie i amb pèrdues, de més de 140 milions, per a la Banca March. En companyies més lligades al consum o amb preus regulats l'evolució ha estat més lineal, sense grans oscil·lacions, mentre que aquelles lligades directament o indirectament a la construcció (Roca o Cementos Molins) o al turisme (grup Barceló) semblen recuperar xifres després d'uns anys amb guanys modestos o directament amb pèrdues.

Però que aquestes corporacions estiguin en nivell de guanys precrisi vol dir que efectivament s'ha sortit de la crisi? No ben bé. **Camil Ros**, secretari de Política Sindical de la **UGT de Catalunya**, subratlla que la "majoria d'empreses amb més beneficis són del sector de serveis o del financer, però l'important seria que n'hi hagués més d'industrials, perquè generen una cadena de treball indirecta molt més gran i, per tant, més ocupació". Ros hi afegeix que "la majoria d'aquestes companyies no han patit la crisi, sinó que en tot cas hi ha hagut anys en què han guanyat menys". Pel professor d'economia aplicada a la UAB Albert Recio, "la crisi s'ha acabat per a alguns", però matisa que això no significa que l'evolució no torni a ser la baixa en un termini breu, tenint en compte la situació de l'economia mundial.

Recio subratlla que entre les companyies amb més guanys n'hi ha que "s'han beneficiat d'ajudes públiques, com els bancs" o "gaudeixen d'una posició oligopolística", com Gas Natural o Abertis. Per a Camil Ros, "que els vagi bé a aquestes empreses no significa que li vagi bé a l'economia productiva i al país", mentre que Recio conclou que "és evident que **hi ha hagut un augment de la desigualtat**" i, per exemple, el pes dels salaris s'ha reduït en l'economia. El 2007, la població assalariada de l'Estat espanyol rebia el 62,2% de la renda estatal, mentre que el 2014 la xifra s'havia reduït fins al 60,7%, segons recull el darrer 'Baròmetro Social d'Espanya'.

Paral·lelament, l'atur s'ha disparat i, si el darrer trimestre de 2007 la taxa de desocupació al Principat era del 6,5%, al tancament de 2015 era del 17,7%. A més a més, la taxa de risc de pobresa s'ha enfilat fins al 21% dels catalans, i el 10% de les famílies pateix pobresa energètica. Els **sous han perdut clarament poder adquisitiu els darrers anys**. El darrer informe d'Adecco sobre salaris mostra com la remuneració mitjana a Catalunya era de 1.715 euros bruts el mes el 2014, cosa que suposa una pèrdua de 9,6 punts de poder adquisitiu respecte al 2009. A les Illes, el descens del poder de compra era de 9,5 punts, amb un sou de 1.509 euros, mentre que el País Valencià es quedava en 6,8 punts i 1.467 euros. Però la pèrdua no ha estat equitativa i, segons l'informe 'Evolució salarial 2007-2014', d'Icsa Grup i Eada Business School, els directius sí que han vist incrementat el seu poder adquisitiu durant la crisi.

Acomiadaments tot i els guanys

Malgrat sumar beneficis ininterromputs, diverses de les grans empreses analitzades han portat a terme acomiadaments massius de personal els darrers anys. En alguns casos, a través d'expedients de regulació d'ocupació (ERO); en d'altres, a través de l'eufemístic "ajustament no traumàtic" —en què es potencien les prejubilacions i les baixes pactades— i, finalment, en alguns més amb ERO temporals. Caixabank, Gas Natural Fenosa, Abertis, el Banc Sabadell, Almirall o Cementos Molins són algunes de les companyies amb més beneficis dels Països Catalans que han protagonitzat accions d'aquest tipus des del 2010.

Filials en paradisos fiscals

Fa algunes setmanes, l'ONG Intermón Oxfam va presentar l'informe 'Una economia al servei de l'1%'. Entre altres qüestions, el document denuncia l'increment de la inversió de les corporacions espanyoles en paradisos fiscals i subratlla que "és clarament una figura no productiva, que no aporta beneficis reals ni al país d'origen ni al de destinació de la inversió, ni contribueix a la creació de llocs de treball". Segons l'ONG, "només **és una via d'escapament per a l'evasió i elusió fiscal que resta recursos públics** a tots els països sense els quals és difícil garantir les seves polítiques socials imprescindibles per combatre la pobresa i la desigualtat". Ras i curt, és un mecanisme que permet maximitzar els beneficis de grans corporacions privades en detriment de la recaptació fiscal de les administracions.

Entre les empreses dels Països Catalans amb més guanys els darrers sis anys, tenir filials en paradisos fiscals no és ni de bon tros una excepció. Com a mínim, 11 de les empreses tenen societats participades en territoris de baixa tributació. Les que més són Gas Natural i el Banc Sabadell, que, respectivament, tenien 15 i 13 filials en paradisos fiscals al tancament de 2013, segons la darrera edició de 'L'Observatori de la RSC'. Catalana Occidente (8), Abertis (7), Almirall (6) o Grífols (4), CaixaBank (2) i Roca (2) són les altres companyies que tenen més d'una filial en els també coneguts per territoris 'offshore'.

Els darrers anys, el combat contra els paradisos fiscals ha anat guanyat pes i cada cop més són en el punt de mira de la ciutadania. Intermón Oxfam, per exemple, reclama al Govern espanyol una llei contra l'evasió fiscal, que contribueixi a un "acord global contra els paradisos fiscals i els règims fiscals que faciliten l'evasió i l'elusió fiscal".